

УДК 82.091-1:821.111(73)

Т. Доній, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

АРХЕТИП ВЕЛИКОЇ МАТЕРІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОСТМОДЕРНІЙ ПОЕЗІЇ

Здійснено компаративний аналіз прояву та функціонування архетипу Великої матері в поетичних текстах українських та американських поетів-постмодерністів. Зроблено наголос на важливості впливу теорії архетипів К. Юнга на літературу.

Ключові слова: архетип, Велика мати, постмодернізм, теорія архетипів, постмодерна рецепція, Лиха мати.

Цінність психоаналітичних теорій полягає в тому, що вони першими визнали взаємозв'язок свідомого та несвідомого в особистості людини. Свідоме життя людини, за Юнгом, – це досить складна динамічна структура, фундаментом якої є архетипи. Юнг визначав їх як зразки поведінки, формальні фактори, які відповідають за організацію психічних процесів у несвідомому. Архетипи – це універсальні образи, що збереглися з давніх часів і перетворилися в наскрізні мотиви, загальні символи культури, чю природу легше зрозуміти виходячи з їхньої мети. На рівні існування архетипів реальність ще не поділяється на природну, соціальну й духовну. Однією з ключових особливостей архетипів є мета виведення культурної універсальності: якщо вони представляють "щось", це "щось" залишається незмінним протягом усього досвіду, отриманого людством, незалежно від часу й місця. Це не означає, що вони повинні базуватися виключно на біологічній основі. Більш того, поняття про архетипи було отримане зі спостережень за людською особистістю й культурним самовираженням. Архетипи – це комплекс універсальних, кожна з яких може створити безкінечну кількість форм. Недарма Юнг порівнював колективне несвідоме з грибноцею, а архетипи – з окремими грибами. Утілення колективного підсвідомого в кожній особистості поєднується з особистим досвідом й існують у межах особистого підсвідомого [13, с. 135].

К. Юнг вводить певні поняття, які, на його думку, характеризують нове бачення особистості загалом. Разом із поняттями індивідуального позасвідомого і колективного позасвідомого він виділяє основні архетипи: "Персону", "Аніму", "Анімус", "Тінь", "Самість", архетипи Великої матері, Немовляти, наголошуючи, що архетипів може бути безліч. Учений схематично зобразив структуру людської особистості.

За К. Юнгом, архетип Великої матері походить із історії релігії й охоплює різновиди Богині-матері. Окрім того, учений зазначає, що на виникнення цього архетипу значно вплинув зв'язок людини із землею. За легендами, людина народжується із землі (в українському фольклорі є легенда походження людини із глини), проживає на ній своє життя й повертається в землю. Тому один із найпоширеніших проявів цього архетипу є Земля-мати (Terra Mater), Батьківщина, країна [14].

Складаючись із двох першообразів Великої матері та Земної матері, цей архетип охоплює обидва прояви людської психіки: і свідоме, і несвідоме. Архетип Великої матері існує в несвідомій частині, а архетип Земної матері виникає у кожного в індивідуальній свідомості, і прояв його залежить від образу реальної матері.

Архетип Земної матері може мати позитивні й негативні прояви: вона буває доброю і лихою, ласкавою і грізною, може захищати або ж залишатись байдужою. Безліч образів містяться в цьому архетипі: мати, бабуся, вчителька, нянька, будь-яка близька жінка. Архетип Земної матері доволі часто містить анімалістичні образи. У літературі такі метафори завжди мають певне

змістове навантаження, характерне для поведінки цих тварин у природі: мати-зозуля (зрадниця), мати-квочка (гіперопікування), мати-кролиця (багатодітна). Проте дослідники зазначають, що образ вовчиці є винятком з цього ряду. У фольклорі різних народів, у багатьох легендах, а також у літературних творах вовчиця вважається ідеалом материнства й асоціюється з архетипом Великої матері. Причиною цього є надзвичайна відданість своєму потомству та партнеру.

Розвиток архетипу як психосоціального явища відбувається за певною схемою: першообраз співвідноситься зі сходинкою у становленні особистості.

К. Юнг вважає, що шлях до усвідомлення архетипу Великої матері дуже тісно пов'язаний із розвитком власного "Я" (Его). Для дитини першообраз Великої матері та Земної матері є нероздільними. Із віком людина усвідомлює власне "Я" та розрізняє особисті якості реальної матері. І магичність образу поступово переходить до бабусі, яка, у свою чергу, стає образом Великої матері. У казках, легендах і художній літературі образ старшої жінки наділяють не лише мудрістю, але й таємними знаннями, притаманними образу Відьми. Поступово архетип починає свій шлях із свідомого в підсвідоме, набираючи все більше міфологічних рис. Таким чином, архетип виходить на найвищий рівень [14].

Щодо колективного несвідомого – людська свідомість є вторинною, тому архетип Великої матері, що міститься саме в несвідомому, має більш глобальні образи. Першообраз Великої матері – це народження нового життя, таємниця виникнення світу. Головною функцією цього архетипу є захист життя на Землі, а головними образами Великої матері, як правило, є образи богинь, Божої матері, раю, переродження, воскресіння.

Причетність людини до своєї землі мала великий вплив на появу архетипу Великої матері. Це юнгівське твердження можна сміливо застосувати щодо української нації. В українських віруваннях земля завжди була не лише годувальницею, але й джерелом сили, яку вона зберігала та передавала своєму народові. М. Міщенко зазначає, що матриархальна ментальність українців, аграрне спрямування початків нашої цивілізації, фольклорні календарні цикли, домінування жіночого начала в українській етнографії робить присутність цього архетипу в нашому культурному просторі доволі стійкою [8]. Архетип Великої матері є одним із найбільш значущих. Він проявляється в різноманітних архетипних образах, що містять в собі багато змістів, які пов'язані з головною ідеєю архетипу: джерелом життя, мудрістю, милосердям. Доволі часто цей архетип активізується за обставин, коли людина потребує духовної опори, за відсутності сталої системи переконань, особливо коли відбувається зміна ціннісної парадигми, у тому числі й національної, за наявності відчуття розгубленості та покинутості напризволяще. У таких ситуаціях архетипний образ Батьківщини буде одним із ключових проявів Великої матері.

"Міжкультурну комунікацію можна представити як освоєння національного світосприйняття іншої культури, через вивчення культурних архетипів, значимих для народу протягом його існування, народних міфів, символів" [8]. Аналізуючи прояви та функціонування архетипів у американській постмодерній поезії, необхідно врахувати особливості розвитку американської нації. Однією з ключових функцій архетипів є збереження пам'яті та досвіду народу, що, у свою чергу, стає основою сучасного існування нації. О. Когут зауважувала, що архетип – це не лише минуле, він допомагає будувати орієнтири сьогодення [5].

Концепція походження навколишнього світу і зв'язку з ним якнайкраще відображає культурні розбіжності. Переселенці, що є основою сучасної американської нації, не мали зв'язку із землею, на яку приїхали, вона їм не належала. Фізичне винищення корінного населення призвело до зникнення їхніх вірувань, легенд, фольклору, того духовного спадку, у якому містяться архетипи. Серед новоприбулих до Нового світу були представники різних культур, але жоден із етносів не зміг досягти панівного впливу і нав'язати свої архетипи іншим народам. Тому поступово формувалось усвідомлення світу як такого, що був створений "власноруч". Як наслідок, таке світосприйняття активізує архетипні образи, відмінні від тих, що існують у народів, які живуть на своїх землях споконвіку.

Незважаючи на розбіжності в базових світоглядних орієнтирах і ставленні обох націй до землі, на якій вони живуть нині, у цій ситуації спільне є досить важливим. Цим об'єднуючим моментом якраз і є втрата національних архетипів і необхідність створення нових (як у випадку з США) або відтворення і перетворення старих (як у випадку з Україною). Саме ця обставина пояснює подібність вибору архетипів, що були затребувані на початку постмодерної доби в Америці та Україні, а також модифікацію архетипних образів і їхніх проявів, що суттєво відрізняються від звичних уявлень про них. Україна, тривалий час перебуваючи у складі інших держав і, особливо, під гнітом тоталітарного СРСР, практично зовсім втратила свої національні архетипи. Окрім того, значну частину українського населення було винищено фізично, як відбулось і в Америці з корінним населенням. Розстріляні інтелектуали та виморене голодом українське село були саме тією частиною душі нації, яка відповідала за вміст національних архетипів, за пам'ять народу, надію на продовження національних традицій. Тоді як Америка, як було зазначено вище, не мала їх від самого початку виникнення "народу Америки", бо душа справжньої Америки була знищена. Ось на такі майже "чисті аркуші" і прийшов постмодернізм, принісши із собою те, що зараз багато дослідників називають "постмодерною свідомістю". Власне, і естетика постмодернізму полягає у використанні всього прошарку знань на користь розвитку цього нового суспільства, пропонується особливий підхід іронічного сприйняття, відмови від домінант, усе піддається сумніву, що, безумовно, забезпечує більш об'єктивне і ефективне використання надбань людства. Постмодернізм відмовляється від глобальних концепцій та масштабних універсалізацій, натомість пропонує ситуативність, локальність, тимчасовість і практично заперечуючи встановлені істини, стабільність та усталеність. Ще одна відмінність постмодерного суспільства полягає у ставленні до отримання будь-яких знань. Раніше знання асоціювались лише з наукою – усе, що було науковим, сприймалось адекватно й належно. Література вважалась несерйозним, ірраціональним і доволі примітивним заняттям. Постмодерністи виво-

дять літературу на якісно новий рівень. Література тепер – це не лише "красне письменство", але й досить потужне джерело впливу на настрої суспільства. Архетипні образи, що проявляються у постмодерних творах, відіграють дуже важливу роль. Звичайно, конкретні архетипні образи відображають етнічну, ментальну й культурну специфіку того народу, де вони функціонують. Окрім того, саме в постмодерній літературі прояви архетипних образів суттєво відрізняються від попередніх напрямів, тому що відповідають запитам сучасної свідомості та світосприйняття. І. Процик зазначає: "Архетипне пояснення творів впливає із репрезентації авторами своїх героїв, які шукають відповіді на одвічні питання. Поняття архетипу продуктивне при аналізі творів для відстеження наступності поколінь, зв'язку минулого та майбутнього" [9]. У художніх текстах архетипні перетворення відбуваються передусім тому, що архетипи апіорі мають здатність трансформуватися. В. Романець зазначав, що психічний архетипний аналіз звертається насамперед до художньої творчості, де може проілюструвати провідні поняття концепції [10, с. 247].

Архетип Великої матері не став винятком ні з правила амбівалентності архетипів, ні з правила "інакшого" сприйняття та проявлення архетипів постмодерністами обох національних літератур. У постмодерній поезії Велика мати проявляється головним чином у мега-архетипі Батьківщини, Країни. Проте в цьому архетипі відбувається чітка дивергенція на Добру матір – країну, власну землю, і Лиху матір – державу.

Н. Лебединцева зазначає, що в кінці ХХ ст. в українській поезії відбувається трансформація Архетипу Великої матері. Дослідниця вказує на втрату зв'язку й подальше самоствердження через заперечення та самозаперечення як вияв пасивного бунту проти Великої матері [7, с. 2]. Науковці вважають, що постмодерна поезія 80-х була поверненням до архетипів та української міфологічної свідомості після багатьох років соцреалізму. Н. Лебединцева вказує: "У всіх без винятку поетів 80-х років образ Матері ототожнюється з образом Землі і нерозривно з ним пов'язаний" [7, с. 5]. Дослідниця також зазначає, що у вісімдесятників цей архетип ґрунтується на ключових символах української свідомості, найголовніший серед яких – Земля. Цей архетипний образ має такі прояви:

– хата, криниця, ріка (вода), хліб і сіль, рослинний світ – яблуні, вишні, верби, тополі; "З криниць повтікали зорі / тобто їх нема, криниці відсутні... / Тому що наша земля є чимось більшим, ніж сорочка для шкіри" [1, с. 23]; "наче надрізана хата – / світло тече в поріз" [12, с. 15].

– минуле: спогади про дитинство або історичне минуле; "легше б в снігах мамаєм – / вмерзла бандура в живіт... / словом зорі немає / і не було / привіт" [12, с. 17].

– національний обов'язок / вину / борг перед рідною землею-матір'ю; "Все на світі можна підняти з руїни, / крім живої крові, як ми вже знаєм" [1, с. 23].

– християнські символи (образ Божої Матері), доля, вища істина; "Тому каплиці / є перший крок углиб України" [1, с. 23], "буде потом мамо з твоїх небесних отав" [12, с. 18].

Об'єктивна реальність існування України у 1980-х ще у складі СРСР, хоча вже й не такого закритого як раніше, пояснює естетичне наповнення й настроєві образи-символи "невільної Землі" в поезії 80-х. Вісімдесятники сприймають архетипні образи Землі, Батьківщини насамперед як джерело сили, мудрості та захисту. Як єдине джерело надії, хай слабкої, проте не

примарної, на відродження України. "Моя батьківщина – моя клітка, / я з неї, співаючий птах – коли хочу, то вилітаю, та завжди повертаюсь" [1, с. 81], "По нас – лиш пісні і печалі / І у кращому разі, / Якщо пощастить – грекочі" [11, с. 15].

У буремні 90-ті Україна вже здобула незалежність, проте, на жаль, перебувала ще у полі радянського політичного, соціального та культурного устрою. Економічні негаразди, крах сподівань, що із здобуттям волі наступить відродження національної держави, тотальна корупція зробили лінію розмежування на Батьківщину (Добра Матір) і державу (Лиха матір) ще чіткішою. Постмодерні тексти стають гострішими, агресивнішими, саркастичнішими.

Покоління письменників 90-х досить часто звинувачують у розчаруванні, збайдужілості, зайвій агресивності: "Покоління 90-х, у творчості яких виразно спостерігається розчарування, розгубленість (чи радше загубленість) ліричного героя, песимістичні й нігілістичні настрої, агресивність поетичного дискурсу, дезорієнтованість, що, вочевидь, свідчить про відсутність, на відміну від їх попередників, цілісного світосприйняття, стало ціннісною системою в художньому світі поетів наймолодшого покоління" [7, с. 11]. Настрої розгубленості, розчарування та дезорієнтованості справді можна спостерігати у творчості поетів, що припадає на початок – середину 90-х: "Живеш так, немовби ще не відкрили Америки, / не винайшли колеса і не розносили пошти" [6, с. 28]: "але печаль сідає на поля. / Нужда голімі розправляє крила" [1, с. 132], "цю країну на дощі і липи / розмінять, продатъ, забути зовсім / пива випить, постоять і босим / в край галасвіту піти / і зникнуть" [1, с. 169]. Утім, поезія 90-х "розгубленою і дезорієнтованою" залишалася недовго. Поставивши діагноз й оголосивши вирок безхарактерності держави та пасивності громадян, притаманні постмодернізму іронія та сарказм стали найголовнішими помічниками в цьому процесі "лікування суспільства". У психології часто використовується прийом лікування страху сміхом. Коли ти робиш те, що боїшся, смішним, то воно вже не виглядає таким жахливим.

Одним із найяскравіших прикладів постмодерного прояву архетипу Лихої матері як символу держави є текст "Цитатник" С. Жадана. О. Бойченко зауважує: "Жадан ... і до вбивства силаботоніки був дуже сильним поетом, але тепер, остаточно освоївши вірші, що за своєю структурою нагадують хмари, став тим, ким його хотіла бачити історія культури початку століття: її безнадійно застудженим горлом..." [2]. "Вітчизна це, скоріше, звір, / на нього пильно озирнісь: любов до нього – шлях униз", "тому твоя Вітчизна – це твоє тавро і твій кацет / чий прояв є надміру злим, / бо туго стягнені вузли, і хоч гидке твоє лице, / та мусиш бути з ним" [1, с. 139]. Характерна для постмодернізму особистісність, безумовно, проявляється в цій поезії, у якій почуття, позиція та думки ліричного героя асоціюються з авторськими. Для нього "залежність від умов народження" – це хрест, що мусиш нести все своє життя. У цьому вірші присутня бінарна опозиція символів своєї Землі ("сонце, що встає", "існує небо, а з тим – / десяток-другий перспектив", "влада зірок") і символів "Вітчизни не з кращих" як держави, що проявляються в суспільно-побутових реаліях ("спільний туалет", "громадянство тут є зло", "фольклор і алкоголь", "стравлені харчі"). Це країна, що зупинилась, потрапила в пастку-порожнечу між часами, у вакуум пасивності, у болото безвілля й байдужості. У цьому тексті розчарування останнього письменницького покоління ХХ ст.

проявляється в символах Хаосу, що постає в таких образах: першоелементи буття ("оточення води або пісків", "потопи, струси і вогонь"), непереборні перешкоди ("непреступний мур", "насідає дикий степ", "зірвані мости", "розмитий шлях", "піски, їх не пройти"), відчуття безвиході та кінця ("порожніє світ", "всі речі поглина земля", "кордон – кінець мети"). Автор глибоко переживає маргінальність і пасивність українців: "Супільству ж прагнеться вбачати в усьому вищий код ментальності / ...тепер ти знаєш, де ростеш, тим більше, з ким" [1, с. 139]. Іронічна тональність вірша не зменшує його трагічності і бажання віднайти і повернути собі землю та міцний зв'язок із Батьківщиною і Богом. У своїх текстах поети 90-х розгортають міфосценарій "початку", "народження" Життя із Хаосу, вони залишають надію на відродження, незважаючи на песимістичну тональність їхніх текстів. Найчастіше це архетипні образи Бога та християнські символи віри: "І Бог, що в межах самоти охороняє нас", "густа, мов тінь хреста", "небесна висота".

Однією зі спільних рис української й американської постмодерної громадянської поезії є реалістичне бачення цілого поетичного комплексу Батьківщини. Автори в особі своїх героїв намагаються дати відповіді на одвічні питання, віднайти зв'язок минулого та прийдешнього, наповнити архетипні рамки образами, затребуваними в сучасному світі й конкретній ситуації. "Архетипи у процесі творчої діяльності розгортаються і набувають певного пластичного оформлення, що дозволяє охарактеризувати добу, до якої належить творче мистецтво, і дух того часу, що зазнає потужного впливу з боку мистецтва" [3, с. 206].

Віртуозність мови, духовна наповненість, серйозність політичної позиції, саморефлексивна, трохи грубувата іронія – ось найхарактерніші риси поезії А. Гінзберга. Громадянська поезія, що висловлює переконливу позицію щодо держави, завжди є сучасною. А. Гінзберг, найвідоміший із Бітників, у своїх "Космополітичних вітаннях" намагався відтворити не лише свою особисту позицію та прагнення змін, але і сподівання свого покоління, передати дух тогочасної Америки.

Характерне для постмодернізму залучення читача в цьому тексті відбувається за допомогою використання наказового способу – аби відгравати головну роль в уявному діалозі з аудиторією.

"Stand up against governments, against God" (Повстань проти урядів, проти Бога).

Цікавим фактом є те, що автор, закликаючи до непокори проти цього "владного дуєту", якому підкоряється людство, усе-таки ідеалізує світовий устрій, вважаючи, що немає ідеальних "урядів" (множинна форма), а Бог єдиний. Як згодом і українські постмодерністи, Гінзберг свідомо наголошує на відмежуванні уряду від країни. Образ держави стає негативно забарвленим проявом архетипу Великої матері – Лихою матір'ю.

"Say only what we know & imagine (Кажі лише те, що ми знаємо і уявляємо)".

А. Ейнштейн якось зауважив, що уява є важливішою, ніж знання. Уява формується під впливом несвідомого, і саме вона відповідає за функціонування архетипів у людській психіці. Контамінацію свідомого (що ми знаємо) і несвідомого (що уявляємо) автор будує на одному рівні. Така побудова може бути викликана бажанням більш повного самовираження.

"Absolutes are Coercion / Change is absolute" (Взірець – це Обмеження. Зміни – ось єдиний взірець).

Незважаючи на певну іронію цих рядків, у них чітко проявляється боротьба Персона з Тінню, розсудливості – із пристрастю. На думку автора, бажання

бути собою, а не лише стандартною Маскою, якою очікує бачити тебе суспільство, має переважати, бо обмеження, соціальні норми, будь-які стандарти змушують людину закритися в собі й ніколи не досягнути найвищого рівня своїх можливостей.

"Remember the future" (Пам'ятай майбутнє).

Парадоксальний, на перший погляд, імператив "Пам'ятай майбутнє" якнайкраще відображає саму суть архетипу – зв'язок минулого з майбутнім, рух уперед, не забуваючи хто ти.

"Freedom costs little in the U.S" (Свобода нічого не варта у США).

Зневага з боку держави до найвищої людської цінності – свободи є одним із найбільш яскравих проявів архетипу Лихої матері [15].

Ефект, який чинить художній твір на читача, багато в чому залежить від здатності письменника трансформувати, надати образності, чіткої структури архетипним елементам зі своєї уяви, тобто несвідомого. "Первинна, або проста, трансформація передбачає мікрообразне втілення архетипів у художніх полотнах письменника" [9]. Чим більш виразними є образи у структурі певних архетипів, тим більший вплив художній твір матиме на читача. "Їхні тексти виступають як активно діючі чинники, вони самі формують і "розігрують" міфологічне і символічне, створюють "внутрішні" текстові архетипи та міфологічні моделі" [4], – це твердження М. Кіянської можна застосувати до представників постмодерної поезії обох країн.

Список використаних джерел

1. Антологія альтернативної української поезії зміни епох (друга половина 80-х – початок 90-х) : антологія. – Харків : Майдан, 2001.
2. Бойченко О. Анотація до збірки С. Жадана "Цитатник" [Електронний ресурс] / Oreeystore, анотації до книжок. Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/events/raityng/2012/06/12/122743.html>
3. Галич О. А. Історія літературознавства : підручник. – Луганськ : Книжковий світ, 2009.
4. Кіянська М. До питання про функціонування міфа та засоби міфологізації у поезії покоління 90-х / М. Кіянська // Молода нація. – 1998. – № 9. – С. 134–143.
5. Когут О. В. Архетипні сюжети й образи в сучасній українській драматургії (1997–2007) : монографія / О. Когут. – Рівне : НУВГП, 2010.
6. Крук Г. Сліди на піску. Поезії / Г. Крук. – К. : Гранослов, 1997.
7. Лебединцева Н. М. Українська поетична свідомість кінця ХХ ст.: трансформація архетипу Великої матері : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Н. М. Лебединцева. – К. : Інститут літератури ім. Т. Шевченка НАН України, 2003.
8. Міщенко М. М. Українські національні архетипи: від колективного несвідомого до усвідомленої національної ідентичності [Електронний ресурс] / М. М. Міщенко. – Режим доступу: <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Articles/etic/Mishhenko-M.M.-Ukrayinski-natsionalni-arhetypy.pdf>
9. Процик І. В. Архетип і символ : проблеми визначення та взаємодії / І. Процик // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. статей. – Бердянськ : БДПУ, 2011. – Вип. XXIV, ч. 2. – С. 368–377.
10. Роменець В. Психологія творчості / В. Роменець. – К. : Либідь, 2001.
11. Федюк Т. Золото інків. Поезії / Т. Федюк. – Л. : Кальварія, 2001.
12. Федюк Т. Халва: книга нових віршів / Т. Федюк. – К. : Гамзин, 2014.
13. Юнг К.Г. Архетип і позасвідоме ; пер. з нім. / Карл Густав Юнг. – К. : Укр. письменник, 2014.
14. Юнг К.Г. Психологічні аспекти архетипа матері [Електронний ресурс] / К. Юнг. Библиотека центра аналитической психологии. – Режим доступу: <http://www.psycho.org.ua/txt/jung/j014.htm>
15. Ginsberg A. Cosmopolitan greetings. Poems [Електронний ресурс] / A. Ginsberg. – Режим доступу: <https://www.poemhunter.com/poem/cosmopolitan-greetings/>

Надійшла до редколегії 27.10.17

T. Donii, Postgraduated Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE GREAT MOTHER ARCHETYPE IN UKRAINIAN AND AMERICAN POSTMODERN POETRY

The article focuses on the comparative analysis of the great mother archetype and its functioning in the postmodern poetic texts by Ukrainian and American postmodernists. Special attention is paid to the theory of archetypes by K. Jung and its influence on the literature.

Key words: archetype, Great Mother, Postmodernism, theory of Archetypes, postmodern reception, Bad Mother.

Т. Доний, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

АРХЕТИП БОЛЬШОЙ МАТЕРИ В УКРАЇНСЬКІЙ І АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Проводиться компаративний аналіз проявлення і функціонування архетипа Великої Матері в поетических текстах українських і американських поетів-постмодерністів. Також підкривається важність впливу теорії архетипів К. Юнга на літературу.

Ключевые слова: архетип, Большая Мать, постмодернизм, теория архетипов, постмодернистская рецепция, Недобрая Мать.